

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 25.8.2003
KOM(2003) 499 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

STRUKTURFONDENE OG DERES SAMORDNING
MED SAMHØRIGHEDSFONDEN

REVIDEREDE RETNINGSLINJER

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	De europæiske råd – kommissionens opfølgning	5
1.2.	Beskæftigelse og investeringer i menneskelig kapital	5
1.2.	Bæredygtig udvikling, risikoforebyggelse og miljø	8
1.3.	Forskning og udvikling	11
1.4.	Informationssamfund	12
1.5.	Virksomhedspolitik	12
2.	Politikker, hvis retsgrundlag er blevet ændret efter vedtagelsen af retningslinjerne i 1999.....	14
2.1.	Landbrug og landdistriktudvikling.....	14
2.2.	Fiskeri.....	15
2.3.	Energi	17
2.4.	Konkurrence.....	17
2.5.	Forskning og udvikling	20
3.	Fællesskabspolitikker, der er ved at blive ændret	20
3.1.	Transeuropæiske energinet.....	20
3.2.	Transportpolitik.....	21
4.	Effektivisering af gennemførelsen af strukturfondsinterventionerne	22
4.1.	Forenklingens følger for midtvejsrevisionen	22
4.2.	Offentligt/privat partnerskab.....	23
4.3.	Finansiering af store projekter	23

RETSFORSKRIFTER

Den 1. juli 1999 vedtog Kommissionen i henhold til artikel 10, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999¹ om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene generelle og vejledende retningslinjer² vedrørende relevante og aftalte fællesskabspolitikker. Retningslinjerne er tænkt som en hjælp til de nationale og regionale myndigheder i arbejdet med at forberede programmeringsstrategierne for strukturfondenes mål 1, 2 og 3 og deres sammenkædning med Samhørighedsfonden. Kommissionen har således foretaget en prioritering med udgangspunkt dels i de hidtidige erfaringer med programgennemførelsen, dels i Fællesskabets strukturpolitikker.

Ved ovennævnte bestemmelser opfordres Kommissionen til at revidere disse retningslinjer før midtvejsrevisionen. Midtvejsrevisionen er et afgørende punkt i den syvårige programmeringsperiode (2000-2006), der skal gøre det muligt for medlemsstaterne at tilpasse deres programmeringsdokumenter under hensyntagen til dels de eventuelle sociale, økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige ændringer, der er sket, dels konklusionerne af den midtvejsvurdering, der er omhandlet i ovennævnte forordnings artikel 42.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at foretage revisionen i nærmere bestemte tilfælde. Generelt skal bemærkes, at **de i 1999 vedtagne retningslinjer fortsat er gældende**. Formålet med disse reviderede retningslinjer er alene at tilbyde medlemsstaterne et supplerende sæt retningslinjer, der vil gøre det muligt at prioritere foranstaltningerne på en konsekvent og afbalanceret måde. De reviderede retningslinjer afspejler de større ændringer i EU's politikker, som kan påvirke strukturfondsprogrammeringen og være til hjælp for de kompetente nationale og regionale myndigheder, der ønsker at revidere deres interventioner.

Midtvejsrevisionen vil således kunne medføre kvalitative ændringer på en række prioriterede områder. Mens strukturfondene primært søger at forbedre faktorer, der har betydning for konkurrenceevnen og dermed investeringerne, må det også indrømmes, at det økonomiske klima er blevet mærkbart dårligere siden vedtagelsen af retningslinjerne. En analyse tyder på, at EF-støtterammen i hovedsagen består af offentlige investeringer. De har en begrænset effekt for de nationale budgetbalancer. Budgetsituationen i medlemsstaterne kunne ikke desto mindre føre til en mere selektiv udvælgelse af projekter og programmer.

Ved midtvejsrevisionen vil det ligeledes være muligt at udnytte fordelene ved den forenkling, præcisering, koordinering og smidiggørelse af strukturfondsforvaltningen, som samtlige kompetente myndigheder har påbegyndt. Dette spørgsmål behandles nedenfor.

Endvidere skal Kommissionen i henhold til ovennævnte forordnings artikel 7, stk. 7, om nødvendigt foretage en teknisk justering af indekseringen af bevillingerne for 2004, 2005 og 2006 på basis af de senest foreliggende økonomiske oplysninger. Kommissionen har allerede foretaget beregningerne med henblik på den årlige tekniske justering af de finansielle overslag for 2004. Det viser sig, at forskellen mellem den teoretiske deflator for strukturfondene (10,4%) og den kumulerede effektive deflator (10,7%) er meget lille. Hvis midtvejsindekseringen gennemføres på dette grundlag, vil dette medføre en forhøjelse af

¹ EFT L 161 af 26.6.1999, s.1.

² KOM(1999) 344 endelig af 1.7.1999

strukturfondsbevillingerne med 90 mio. EUR for hvert af de sidste tre år af programmeringsperioden, hvilket beløb skal fordeles forholdsmæssigt mellem samtlige medfinansierede programmer i de 15 medlemsstater. I betragtning af den lille forskel har Kommissionen konkluderet, at der ikke er grund til at tage indekseringsgrundlaget for strukturfondene op til revision.

De **fire hovedområder**, der skal lægges vægt på ved midtvejsrevisionen af retningslinjerne, er:

- De Europæiske Råd - Kommissionens opfølgning;
- politikker, hvis retsgrundlag er blevet ændret
- fællesskabspolitikker, hvortil Kommissionen har foreslået ændringer
- foranstaltninger til effektivisering af gennemførelsen af strukturfondsinterventionerne.

Det skal fremhæves, at disse retningslinjer udgør en integrerende del af midtvejsrevisionen. Forvaltningsmyndighederne og medlemsstaterne skal fremsætte forslag til ændring af interventionerne, som vil blive gennemført, såfremt Kommissionen, særlig på baggrund af evalueringsresultaterne, giver sit samtykke dertil. Medlemsstaterne skal være opmærksomme på, at enhver ændring af programmeringsdokumenterne i givet fald skal ledsages af en ajourføring af oversigten over resultaterne af overvågningen af statsstøtteordningerne.

Kommissionen har i øvrigt vedtaget³ supplerende retningslinjer til brug for kandidatlandene, som tager hensyn til disses særlige situation samt til, at deres programmeringsperiode for strukturfondsinterventionerne er kortere end de nuværende medlemsstater.

³ KOM(2003) 110 endelig af 12.3.2003.

1. DE EUROPÆISKE RÅD – KOMMISSIONENS OPFØLGNING

Der blev fokuseret på en række fællesskabsprioriteter umiddelbart efter påbegyndelsen af den nuværende programmeringsperiode. Kommissionen finder, at prioriteringen bør justeres som led i midtvejsrevisionen, især på baggrund af de ændringer, der er vedtaget på de forskellige møder i Det Europæiske Råd.

Således satte EU sig på Det Europæiske Råds møde i Lissabon den 23. og 24. marts 2000 et nyt strategisk mål for det næste tiår: "at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed". For at nå dette mål kræves en overordnet strategi, der "skal sætte EU i stand til at genskabe betingelserne for fuld beskæftigelse og styrke den regionale samhørighed i Den Europæiske Union".

Omprogrammeringen af strukturfondene kan være en anledning til at styrke Fællesskabets bidrag til dette strategiske mål, bl.a. i form af medfinansiering af investeringer, der kan fremme beskæftigelsen, den økonomiske og sociale samhørighed samt de forskellige EU-regioners konkurrenceevne. Med henblik på at nå dette mål er det muligt, at programmeringsdokumenterne skal tilpasses, og at der skal lægges større vægt på konkurrenceevnefaktorer som f.eks. tilgængelighed, vidensamfund, innovation, forskning og udvikling, miljø, beskæftigelse, social integration samt livslang uddannelse, især i forbindelse med de økonomiske og sociale omstruktureringer, der er nødvendiggjort af den teknologiske udvikling, og indsatsen for at udjævne de økonomiske forskelle i EU.

Det skal i øvrigt bemærkes, at det mål, der blev fastsat i Lissabon, allerede har påvirket en række politikker, f.eks.:

1.1. **Beskæftigelse og investeringer i menneskelig kapital**

Den nye **europæiske beskæftigelsesstrategi** er blevet omformet til at være et væsentligt middel til at understøtte Lissabon-strategien i det udvidede EU. De nye retningslinjer, der vedtaget i juli 2003, har en mellemlang horisont, og det er hensigten, at de skal forblive stabile indtil 2006. De forfølger de tre overordnede mål for Lissabon-reformdagsordenen: fuld beskæftigelse, inklusive Lissabon-beskæftigelsesmålene; forbedring af jobkvalitet og -produktivitet, set på baggrund af behovet for bedre job i en videnbaseret økonomi og behovet for at fremme EU's konkurrenceevne; fremme af samhørigheden og integrationen på arbejdsmarkedet og formindskelse af de sociale og regionale skævheder med hensyn til beskæftigelsen. Der er også identificeret ti prioriterede områder for indsatsen ud fra disse mål: aktivering og forebyggelse; jobskabelse og iværksættervirksomhed; tilpasningsevne og mobilitet; menneskelig kapital og livslang læring; arbejdskraftudbud og aktiv aldring; kønnes ligestilling; integration af handicappede; gøre arbejde lønsomt; sort arbejde; regionale skævheder. Retningslinjerne skal implementeres effektivt, også på regionalt og lokalt plan; betydningen af effektive og efficiente operationelle tjenester understreges i forbindelse med forbedrede styreformer. Medlemsstaterne opfordres til fuldt ud at udnytte strukturfondenes potentiale til støtte for gennemførelsen af politikkerne og styrkelse af den institutionelle kapacitet på beskæftigelsesområdet.

Midtvejsrevisionen giver mulighed for i højere grad at bidrage til gennemførelsen af den reviderede EBS og Lissabon-målene under hensyntagen til erfaringerne fra den nuværende programmeringsperiode og de særlige forhold, der gør sig gældende i de enkelte medlemsstater.

Styrkelse af aktive og forebyggende beskæftigelsesfremmende arbejdsmarkedspolitikker

Strukturfondsmidlerne kan også anvendes til at støtte de **tre skridt i den præventive og aktiverende indsats** og de tilsvarende mål, der er fastlagt med de reviderede retningslinjer, for det første personaliserede tjenester tidligt i arbejdsløshedsperioden, for det andet en "ny start" inden 6- og 12-måneders grænserne og for det tredje aktiveringsforanstaltninger for langtidsledige. **Alle ikke-beskæftigede personer bør have adgang til aktiveringsforanstaltninger** – det gælder såvel registrerede arbejdsløse som ikke-erhvervsaktive – for at fremme deres erhvervmæssige reintegration. Der bør også være større opmærksomhed omkring arbejdsløshedstruede, særlig i forbindelse med omstruktureringer.

Fondene bør fortsat støtte en modernisering og effektivisering af arbejdsformidlingerne i medlemsstaterne, herunder deres informations- og formidlingsaktiviteter og deres overvågnings- og evalueringskapacitet.

Forøgelse af udbuddet af arbejdskraft og fremme af den erhvervmæssige integration af de dårligst stillede persongrupper

Fondene bør støtte initiativer, der forøger deltagelsen i arbejdsmarkedet ved udnyttelse af potentialet inden for alle befolkningsgrupper, herunder navnlig **kvinder** og **ældre arbejdstagere**, f.eks. ved en forbedring af arbejdsvilkårene eller arbejdsorganisationen. 2003 er udråbt til Det Europæiske Handicapår, og der bør derfor lægges større vægt på foranstaltninger til fremme af **handicappedes** erhvervmæssige integration eller reintegration. Strukturfondene kan endvidere udnyttes til at forbedre erhvervsfrekvensen for **lovlige invandrere** og etniske minoriteter, især kvinder, som ofte har særlig svært ved at få adgang til arbejdsmarkedet.

Fondene bør fortsat fokusere på langtidsledige, idet langtidsledighed ofte fører til større risiko for fattigdom og social udstødelse. Endelig bør strukturfondene fremme samarbejdet mellem de instanser, der beskæftiger sig med social reintegration, og arbejdsformidlingerne for at lette den erhvervmæssige integration af socialt udstødte.

Udvikling af menneskelig kapital og fremme af livslang læring og aktiv aldring

Fremme af livslang læring er et prioriteret område, som går på tværs af en række prioriteter i de nuværende støtteprogrammer, og som det er muligt at styrke, idet fondene kan bidrage yderligere til at forbedre uddannelsessystemerne og motivere enkeltpersoner og arbejdsgivere til at investere i menneskelig kapital.

Fondene bør støtte de nødvendige investeringer i planlægningen og forbedringen af **uddannelsessystemerne**, især i regioner, hvor arbejdskraften ikke er tilstrækkelig kvalificeret, med det formål at give unge de nødvendige kvalifikationer til at møde udfordringerne i et videnbaseret samfund og erhvervsliv. Et af de mål, der blev

fastsat på Lissabon-mødet, var inden 2010 at få halveret antallet af unge, der forlader skolen tidligt, hvorfor der bør lægges særlig vægt på at give unge med indlæringsvanskeligheder en højere uddannelse og **reducere andelen af unge, der går tidligt ud af skolen.**

I betragtning af befolkningens aldring og af, at tidlig pensionering bliver mere og mere udbredt, er det vigtigt at sørge for de nødvendige incitamenter til at øge ældre arbejdstageres arbejdskapacitet og fastholde arbejdstagerne længere på arbejdsmarkedet. Fondene kan her støtte incitamenter til at investere i livslang læring og uddannelse for voksne og især for **ældre arbejdstagere** for at opdatere disses kvalifikationer, gøre dem mere aktive og øge deres erhvervsfrekvens.

Fremme af iværksætterkultur, tilpasningsevne og mobilitet

Innovation og iværksætterånd er væsentlige forudsætninger for øget konkurrence, vækst og jobskabelse. Strukturfondene bør udnyttes fuldt ud med henblik på at fremme **jobskabespotentialet i virksomhederne og særlig nystartede virksomheder og virksomheder inden for servicesektoren og udnyttelse af F&U.** Dette kræver bl.a. en mere aktiv indsats for at fremme iværksætter- og lederuddannelse og støttefunktioner i forbindelse med oprettelse af virksomheder, særlig for kvinder og arbejdsløse.

Den strukturpolitiske indsats bør fortsat fokusere på at fremme **enkeltpersoners og arbejdsgiveres evne til at tilpasse sig** økonomiske og sociale omstruktureringer og et hurtigt skiftende arbejdsmiljø. Det vil være hensigtsmæssigt at forbedre arbejdstageres adgang til **fortsat uddannelse**, særlig for lavtuddannede og arbejdstagere i SMV. **Nyskabende former for arbejdsorganisation**, der bidrager til intern fleksibilitet og bedre arbejdsproduktivitet og -kvalitet, bør fremmes, f.eks. ved at stille træning og rådgivning til rådighed for arbejdsgiverne. Med det formål vil det være hensigtsmæssigt at fortsætte indsatsen med at tilbyde arbejdstagerne, og særlig de i SMV, uddannelsesordninger og rådgivning, der tager alle fordelene ved de nye teknologier i betragtning.

For at sikre jobkvaliteten og forebygge risici er det vigtigt, at arbejdsmarkedets parter engagerer sig og inddrages fuldt ud. Det er særlig vigtigt, at arbejdstagere og iværksættere gennem en uddannelses- og informationsindsats bevidstgøres om arbejdsmiljøproblemer.

Fondene bør også deltage i initiativer, der har til formål at støtte foregribelse og positiv styring af økonomiske omstruktureringer. Fondene bør være med til at fremme den faglige og geografiske mobilitet.

Lige muligheder

For at fremme ligestillingen må der fortsat gøres en **indsats på to fronter**, og samtidig skal indsatsen styrkes⁴ forstået på den måde, at der ud over den indarbejdelse af kønsaspektet, der kræves i alle foranstaltninger, der støttes af strukturfondene, er behov for positive særforanstaltninger som supplement hertil.

⁴ KOM (2002) 748 endelig af 20.12.2002 om gennemførelse af kønsaspektet i strukturfondenes programmeringsdokumenter 2000-2006.

Ansvar for pasning af børn og ældre er stadig en væsentlig hindring for kvinders erhvervsmæssige integration. Fondene bør støtte medlemsstaternes bestræbelser for at forbedre adgangen til sådanne ydelser og især at nå de børnepasningsmål, der blev fastsat på rådsmødet i Barcelona.

Fondene kan ligeledes komme til at spille en afgørende rolle, når de *strukturbetingede uligheder* på arbejdsmarkedet skal udjævnes. Man kunne f.eks. forestille sig særlige aktioner, der bevidstgør om behovet for at **reducere kønsopdelingen** inden for forskellige aktiviteter og erhverv og for at **reducere de kønsbetingede lønforskelle**. Fondene kan endvidere støtte medlemsstaternes og regionernes forsøg på at fremme iværksætterkulturen blandt kvinder. Kommissionen har allerede peget på en række eksempler på god praksis i EU- og EFTA-EØS-landene⁵, der kan følges ved planlægningen af sådanne støtteforanstaltninger.

Fondene bør også i højere grad fokusere på at fremme den erhvervsmæssige reintegration samt opkvalificeringen af **ældre kvinder**, hvis integration på arbejdsmarkedet bl.a. hæmmes af køns- og aldersdiskrimination.

Regionale skævheder i beskæftigelsen

Det er fortsat en nøgleprioritet at få bugt med de regionale skævheder i beskæftigelsen og arbejdsløsheden. Fondene bør støtte initiativer, der har til formål at udnytte det **lokale jobskabelsespotentiale**, særlig inden for den **sociale økonomi**. Der bør ydes støtte til at skabe gunstige vilkår for den private sektor og investeringer i regioner med et efterslæb. Offentlige investeringer i den **menneskelige kapital** og en **tilstrækkelig infrastruktur** er nødvendige.

1.2. Bæredygtig udvikling, risikoforebyggelse og miljø

Bæredygtig udvikling

I juni 2001 vedtog Det Europæiske Råd i Göteborg en **bæredygtig udviklingsstrategi for EU**. Denne strategi er en følge af den politiske forpligtelse der blev indgået i Lissabon til at opnå en bæredygtig udvikling, der er et af elementerne i Lissabon-strategien.

Bæredygtig udvikling giver EU et positivt langtidsperspektiv til et mere velstående og retfærdigt samfund, hvilket i praksis forudsætter, at økonomisk vækst støtter den sociale udvikling og tilgodeser miljøet, at den sociale politik støtter den økonomiske udvikling, og at miljøpolitikken er omkostningseffektiv⁶. Kommissionen har efterfølgende lanceret et nyt værktøj, nemlig konsekvensanalyser, for at bidrage til at gøre politikudviklingen bedre og mere sammenhængende. Med konsekvensanalyser identificeres de væsentligste positive og negative virkninger af foreslåede foranstaltninger, ligesom analyserne afdækker uoverensstemmelser mellem konkurrerende mål. Fra 2003 vil der i forbindelse med alle større initiativer efterhånden blive indført sådanne konsekvensanalyser⁷.

⁵ Se <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/bestproject-women.htm>

⁶ "En bæredygtig udvikling i Europa for en bedre verden: En EU-strategi for bæredygtig udvikling", meddelelse fra Kommissionen, KOM (2001) 264 endelig af 15.5.2001.

⁷ "Konsekvensanalyse", meddelelse fra Kommissionen, KOM (2002) 276 endelig af 5.6.2002.

Fællesskabets sjette miljøhandlingsprogram blev vedtaget ved Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1600/2002/EF af 22.7.2002. Miljøhandlingsprogrammet er grundlag for Kommissionens implementering af miljøsøjlen i den bæredygtige udviklingsstrategi.

På denne baggrund iværksatte Kommissionen en evaluering af strukturfondenes bidrag til den bæredygtige udvikling. Formålet var at finde en metode, der kunne sikre en bedre integration af den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension af den bæredygtige regionale udvikling i strukturfondsprogrammeringen.

Der blev således identificeret problemer, der skyldes vejanlægs indvirkning på arealudnyttelse og emissioner, indvirkningen af udstykningen af tidligere ubebyggede arealer på biodiversitet og emissioner samt turismens indvirkning på de naturlige levesteder.

Men interventionerne kan tillige forbedre mere end én dimension af udviklingen på samme tid. F.eks. fører investeringer i forladte arealer og bygninger til økonomisk udvikling og miljøforbedringer, ligesom investeringer i menneskelig kapital medfører såvel økonomisk udvikling som social integration, mens investeringer i økoturisme fører til økonomisk udvikling og miljøforbedringer.

Mange regioner har allerede gjort bæredygtighed til et element i deres strukturfondsprogrammering. Det anbefales, at der ved midtvejsrevisionen lægges særlig vægt på foranstaltninger, der forbedrer mere end én dimension af udviklingen på samme tid. Det anbefales tillige at gennemgå de processer, der styrer projektgenerering og -udvælgelse med henblik på at opnå den tilstræbte bæredygtige udvikling. Herudover fremmer en række foranstaltninger vedrørende landdistriktudvikling allerede den bæredygtige udvikling i landdistrikter i overensstemmelse med Göteborg-dagsordenen. F.eks. kan nævnes støtten til investeringer i landbrugsbedrifter, der kan beskytte og forbedre det naturlige miljø, eller støtten til miljøbeskyttelse i forbindelse med landbrug, skovbrug og landskabspleje i henhold til artikel 33 i EF-forordning nr. 1257/1999 af 17. maj 1999⁸.

Risikoforebyggelse

Naturkatastroferne bl.a. i 2002, der ramte flere regioner i medlemsstaterne og kandidatlandene, tilskyndede Kommissionen til at foreslå Rådet at vedtage en forordning om oprettelse af en EF-solidaritetsfond.

Solidaritetsfonden vil få til formål at hjælpe de katastroferamte regioner bl.a. med så hurtigt som muligt at udbedre skaderne på infrastrukturer og anlæg, således at disse atter kan tages i brug. Solidaritetsfonden skal således ikke forebygge, men "behandle" ved at udbedre de skader, der forvoldes af større katastrofer, især naturkatastrofer.

Miljøkatastrofer som f.eks. Erika og Prestige har endvidere fået Fællesskabet til at vedtage ny lovgivning rettet imod skibe, der sejler under bekvemlighedsflag, som skal beskytte Europa mod olieforurening, bl.a. ved at fremskynde oprettelsen af et europæisk søfartssikkerhedsagentur. Disse initiativer omfatter etablering af

⁸ EFT L160 af 26.6.1999, s.80.

yderligere en fond for erstatning for olieforurening (COPE-fonden), der for tiden er under overvejelse i Rådet. De seneste katastrofer har dog skadet de pågældende regioners erhvervsliv i en sådan grad, at de eksisterende erstatningsordninger ikke er tilstrækkelige. Med henblik på forebyggelse skal overvågningen af søfarten endvidere forbedres, hvilket vil kræve, at medlemsstaterne styrker og koordinerer deres indsats f.eks. ved at etablere nødhavne. De finansielle strukturfondsinstrumenter bør bidrage til denne nye politiske prioritet.

Imidlertid forekommer sådanne katastrofer stadig hyppigere, selv om de heldigvis ikke alle er lige alvorlige. Derfor finder Kommissionen, at der må træffes de nødvendige foranstaltninger for at forhindre, at regionernes, kommunernes og byernes bestræbelser, undertiden med støtte fra strukturfondene, for at genopbygge deres erhvervsliv og landskaber, bliver virkningsløse som følge af katastroferne. Regionaludvikling kræver forebyggelse af naturlige, teknologiske og miljømæssige risici. Kommissionen vil i nær fremtid foreslå en europæisk strategi for risikoforebyggelse, men tilskynder allerede nu medlemsstaterne til at træffe **forebyggende foranstaltninger**. Midtvejsrevisionen kan være en anledning for medlemsstaterne til at se nærmere på dette problem.

Sådanne foranstaltninger bør især vedrøre de fælles økonomiske goder. Styrkelse af et områdes økonomiske strukturer vil kun lykkes, hvis indbyggerne lever i et sundt og beskyttet miljø. Strukturfondene kan således mobiliseres for at medfinansiere forebyggelsen af naturlige risici, f.eks. ved at gennemføre geologiske undersøgelser eller stabilitetsundersøgelser eller – som led i udviklingen af landdistrikter – iværksætte foranstaltninger til forebyggelse af skovbrande eller beskyttelse af landbrugsarealer mod naturkatastrofer som f.eks. oversvømmelse. I øvrigt er planerne til forebyggelse af naturlige risici et velegnet værktøj til brug for det forebyggende arbejde.

Miljø

Et af de højest prioriterede områder i den sjette miljøhandlingsplan er etableringen og beskyttelsen af **Natura 2000**-nettets. Investeringer i beskyttelsen af disse levesteder og andre foranstaltninger i den forbindelse kan eventuelt medfinansieres af strukturfondene.

Herudover indfører **rammedirektivet for vandpolitiske foranstaltninger**⁹ en ny vandbeskyttelsesmodel baseret på integreret forvaltning af afvandingsområder. Selv om de specifikke foranstaltninger vedrørende spildevandsrensning og drikkevandsforsyning fortsat vil have høj prioritet, må sådanne aktioner derfor ansues som en del af en overordnet strategi til sikring af hele afvandingsområdets miljømæssige status og kemiske kvalitet. Integrerede programmer for forvaltning af afvandingsområder, herunder udvikling af forvaltningsplanerne i henhold til rammedirektivet, vil også være støtteberettigede.

⁹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, EF-Tidende nr. L 327 af 22/12/2000 s. 1

1.3. Forskning og udvikling

Gennemførelsen af Lissabon-målene har gjort det nødvendigt at give strukturfondsprogrammerne en mere **strategisk tilgang** til indsatsen for at fremme innovation samt forskning og udvikling på regionalt plan. I begyndelsen af 2003 havde 122 regioner ud af i alt 156 indført programmer med titlen "nyskabende aktioner". Aktionerne bygger på en strategi udviklet af det regionale partnerskab med henblik på at forbedre konkurrenceevnen og påvirke indholdet af strukturfondenes mainstreamprogrammer på områderne F&U, informationssamfund og bæredygtig udvikling. Midtvejsrevisionen vil give mulighed for at udvide denne type interventioner til at omfatte alle resterende regioner.

De enkelte regioner bør tillige sikre, at deres midtvejsrevision tager hensyn til erfaringerne med de nuværende programmer for nyskabende aktioner, og undersøge, hvorledes **god praksis** kan indarbejdes i mainstreamprogrammerne. I denne forbindelse er der indført tre specifikke netværksprogrammer (ét for hvert prioriteret felt i retningslinjerne for nyskabende aktioner¹⁰) for at sikre en mere systematisk udveksling af erfaringer mellem regionerne. Denne type samarbejde kan eventuelt udvides til at omfatte regioner i de fremtidige medlemsstater.

Et andet område af interesse for midtvejsrevisionen er det igangsatte projekt vedrørende det europæiske forskningsrum¹¹. I oktober 2001 vedtog Kommissionen en meddelelse om "det europæiske forskningsrums regionale dimension"¹². Den bagvedliggende tanke er at fastlægge en lokal, skræddersyet forsknings- og innovationspolitik, som tager hensyn til de forskellige regionale situationer. Det europæiske forskningsrum er et koncept, der indebærer, at der skal gøres en effektiv indsats på forskellige administrative og organisatoriske niveauer, nemlig både på europæisk, nationalt, regionalt og måske endog lokalt plan. Dette vil sikre foranstaltninger, der ikke alene hænger sammen, men også er bedre tilpasset det regionale potentiale. Ved at overveje de enkelte aktørers (herunder offentlige og private aktørers) rolle på ny og udnytte synergien og komplementariteten mellem de europæiske, nationale og regionale instrumenter, vil der kunne opnås et styrket partnerskab blandt de involverede aktører.

Endvidere bør der skabes synergi mellem det sjette FTU-rammeprogram (2002-2006) og strukturfondene.

På Det Europæiske Råds møde i Barcelona i 2002, hvor det blev vurderet, hvilke fremskridt der var gjort efter fastsættelsen af Lissabon-målet, blev der opnået enighed om, at EU's investeringer i forskning og teknologisk udvikling (F&U) skal øges og med tiden (senest i 2010) bringes op på 3% af BNP (mod 1,9% i 2000). Der var endvidere enighed om, at erhvervslivets andel af finansieringen bør forøges fra de nuværende godt 50% til totredjedele af de samlede F&U-investeringer. Regionerne bør spille en væsentlig rolle i bestræbelserne for at nå dette mål¹³.

¹⁰ KOM(2001) 60 endelig af 30.01.2001.

¹¹ "Mod et europæisk forskningsrum", KOM(2000) 6 endelig af 18.01.2000.

¹² KOM(2001) 549 endelig af 3.10.2001.

¹³ SEC(2003) 813/2 of 8.07.2003 : "An initiative for growth : investing in Trans European Networks and major R & D projects"

Kommissionen vedtog den 30. april 2003¹⁴ en handlingsplan for aktioner på EU-niveau med anbefalinger til medlemsstaterne.

1.4. Informationsamfund

Det Europæiske Råd blev på mødet i Sevilla (den 22. juni 2002) enigt om den e-Europe-handlingsplan for 2005, der er knyttet til Lissabon-strategien. Det overordnede mål er at sikre bred adgang til bredbåndsnettet og hermed forbundne internetbaserede ydelser i hele EU. Af handlingsplanen fremgår det, at størstedelen af investeringerne i bredbåndsnettet bør komme fra den private sektor. Strukturfondene kan støtte sådanne investeringer i mindre gunstigt stillede regioner, især landområder og afsidesliggende områder.

Midtvejsrevisionen giver medlemsstaterne mulighed for yderligere at støtte udviklingen af den elektroniske kommunikationssektor, især den faste og trådløse bredbåndsinfrastruktur, for at bekæmpe den voksende digitale kløft mellem de europæiske regioner.

Ved tilpasningen af de nuværende programmer bør man søge at integrere infrastrukturudvikling i en regional strategi for informationsamfundet, hvor der er ligevægt mellem efterspørgselssidens foranstaltninger (indhold og tjenester) og udbudssidens foranstaltninger (infrastruktur), ligesom der bør tages hensyn til lokale forhold og behov. Strukturfondsinvesteringerne skal overholde såvel konkurrencereglerne som de nye rammebestemmelser vedrørende elektronisk kommunikation og vil samtidig sikre den teknologiske neutralitet.

Medlemsstaterne tilskyndes til at vedtage egnede regionale indikatorer og benchmarkingsystemer (især vedrørende IKT-efterspørgslen), som afspejler målene for regionaludviklingen og så vidt muligt anvender eEurope 2005-indikatorer. Kriterierne og reglerne for strukturfondsstøtten til den elektroniske kommunikationssektor er blevet nærmere fastlagt i arbejdsrapport fra Kommissionens tjenestegrene "Retningslinjer om kriterier og regler for gennemførelse af Strukturfondenes støtte til elektronisk kommunikation" (SEC(2003) 895 af 28. juli 2003).

1.5. Virksomhedspolitik

I Kommissionens rapporter om konkurrenceevnen for 2001 og 2002¹⁵ blev der peget på svagheder i det europæiske erhvervsliv, herunder **utilstrækkelige nyskabende aktiviteter** og **dårlig formidling af informations- og kommunikationsteknologier**, som nogle af hovedårsagerne til den ringe produktivitetsvækst i Europa, der kan bringe Lissabon-målet i fare. Disse svagheders regionale dimension vil blive behandlet i konkurrenceevnerapporten for 2003, som tillige vil indeholde yderligere oplysninger om de problemer, der skal behandles på regionalt plan.

Virksomhedspolitikken er endvidere blevet stimuleret af det europæiske charter for små virksomheder, der blev godkendt på Det Europæiske Råds møde i Feira den 20. juni 2000. I charteret opfordres de offentlige myndigheder til aktivt at støtte og

¹⁴ KOM(2003) 226 endelig, "Investering i forskning: en handlingsplan for Europa"

¹⁵ SEK(2001) 1705 af 29.10.2001 og SEK(2002) 528 af 21.05.2002.

fremme små virksomheder, idet fokus skal rettes mod ti hovedområder, bl.a. uddannelse for iværksættere, billigere og hurtigere opstart, bedre regulering eller styrkelse af den teknologiske kapacitet samt bedre varetagelse af små virksomheders interesser. Med charteret har medlemsstaterne og Kommissionen forpligtet sig til at give små virksomheders interesser høj politisk prioritet. Strukturfondsstøtten bør derfor fokusere mere på små og meget små virksomheders behov. Dette kræver en bedre forståelse og bedømmelse af små virksomheders behov samt en bedre formidling af god praksis. Fremme af iværksætterkulturen er et andet område, hvor der er brug for fremskridt. Med udgangspunkt i en nyere analyse af fremskridtene i Europa, herunder beretningen om gennemførelsen af charteret¹⁶, har grønbogen om iværksætterkultur¹⁷ været anledning til at lancere en bred debat om, hvorledes iværksætteraktiviteter kan fremmes, og hindringerne for virksomheders oprettelse og vækst overvindes. Debatten forventes at resultere i en handlingsplan, som fastlægger de relevante politikforanstaltninger på forskellige niveauer.

En af de virksomhedspolitiske grundpiller er meddelelsen om industripolitik¹⁸, hvori innovation og iværksætterkultur identificeres som væsentlige konkurrenceevnefremmende faktorer. Meddelelsen understreger tillige vigtigheden af industripolitikens sektordimension og følgerne for industrien af andre politikker, herunder samhørighedspolitikken. Det første opfølgingsdokument, meddelelsen om innovationspolitikken¹⁹, bygger på en systemisk tilgang til strategiudvikling, der vil forbedre Europas resultater på innovationsområdet. Der kan ligeledes gøres en indsats for med udgangspunkt i de hidtidige resultater at vedtage mål for den europæiske innovationsindsats og prioriteringen af denne indsats.

Strukturfondene vil således kunne bidrage til styrkelsen af innovation, SMV'er og det regionale erhvervslivs konkurrenceevne, bl.a. ved at:

- fremme og lette etableringen af regionale eller lokale “clusters” og nyskabende produktionsnet; med henblik herpå kan der f.eks. tilskyndes til clusterspecifikke investeringer på følgende områder: fysiske og videnorienterede infrastrukturer, almen uddannelse, erhvervsuddannelse, etablering af net, økonomisk støtte til virksomhedsprojekter osv.
- etablere teknologiske platforme, der kan sikre synergien mellem offentlige myndigheder, brugere, regeludstedende myndigheder, industri, forbrugere og forskningscentre, som både varetager grundforskning og teknologioverførsel
- fremme effektive finansieringsinstrumenter til brug for virksomhederne og etablering af erhvervsservice, også til støtte for virksomhederne, især de små virksomheder.

¹⁶ KOM(2001) 122 endelig af 7.3.2001, KOM(2002) 68 endelig af 6.2.2002, KOM(2003) 21 endelig af 21.1.2003.

¹⁷ KOM(2002) 27 af 21.04.2003.

¹⁸ “Industripolitik i et udvidet Europa”, KOM(2002) 714 af 11.12.2002.

¹⁹ “Innovationspolitikken – en opdatering af EU’s tilgang til Lissabon-strategien”, KOM(2003) 112 endelig af 11.3.2003.

Det skal endelig bemærkes, at Kommissionen har vedtaget en henstilling om ændring af henstilling 96/280/EF vedrørende **definitionen af små og mellemstore virksomheder**²⁰.

2. POLITIKKER, HVIS RETSGRUNDLAG ER BLEVET ÆNDRET EFTER VEDTAGELSEN AF RETNINGSLINJERNE I 1999

Nedenfor redegøres der for de ændringer i retsgrundlaget, der kan påvirke gennemførelsen af programmer. De væsentligste ændringer er følgende:

2.1. Landbrug og landdistriktudvikling

Fællesskabspolitikken har udviklet sig siden vedtagelsen af Kommissionens retningslinjer, således at politikken for landdistriktudvikling nu dels spiller en større rolle i moderniseringen og diversificeringen af landbrugssektoren og udviklingen af landbrugsøkonomien i bredere forstand, dels følger den igangværende reform af den fælles landbrugspolitik, dels beskytter og forbedrer Europas mange forskellige landskaber.

I den strategi for bæredygtig udvikling, der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Göteborg, blev der specifikt henvist til den fælles landbrugspolitik og dens fremtidige udvikling, som bør "bidrage til bæredygtig udvikling ved, at der lægges større vægt på sundhed, høj kvalitetsprodukter, miljømæssigt bæredygtige produktionsmetoder, herunder økologisk produktion, reproducerbare råvarer og beskyttelse af biodiversiteten". For at opnå dette mål er det nødvendigt at lægge større vægt på den fælles landbrugspolitikens anden søjle (udvikling af landdistrikter).

I juli 2002 vedtog Kommissionen en meddelelse om midtvejsrevisionen af den fælles landbrugspolitik²¹, som i januar 2003 blev fulgt op af en detaljeret lovpakke²². Forslagene til reform af den fælles landbrugspolitik afspejlede målene for Göteborg-strategien for en bæredygtig udvikling på det landbrugspolitiske område. Forslagene tog endvidere hensyn til konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Bruxelles i oktober 2002, hvor den fremtidige finansielle ramme for første søjle af den fælles landbrugspolitik blev fastlagt frem til 2013. På Bruxelles-topmødet blev betydningen af indsatsen til fordel for de mindre gunstigt stillede regioner samt landbrugets multifunktionelle karakter tillige fremhævet, ligesom vigtigheden af politikken for landdistriktudvikling (anden søjle af den fælles landbrugspolitik) blev bekræftet.

Kommissionens forslag til reform af den fælles landbrugspolitik er blevet debatteret både i institutionerne og i civilsamfundet. Rådet af landbrugsministre opnåede en politisk aftale i juni 2003. For så vidt angår landdistriktsudvikling, og bortset fra introduktionen af nye foranstaltninger, indeholder aftalen ændringer som tilsigter en styrkelse af eksisterende foranstaltninger, samt modulation af søjle 1 midler allerede fra 2005 som muliggør flytning af yderligere ressourcer til søjle 2 fra og med 2006. Dette forudsætter en mindre tilpasning af det finansielle overslag for 2000-2006.

²⁰ Henstilling 2003/361/EF af 6. maj 2003, EFT L 124 af 20.5.2003, s. 36.

²¹ KOM (2002) 394 endelig af 10.7.2002.

²² Reform af den fælles landbrugspolitik – Et langtidsperspektiv i politikken for et bæredygtigt landbrug (KOM (2003) 23 endelig af 21.1.2003).

Den politiske aftale om en reform af landbrugspolitikken tager sigte på at fastlægge et klart langtidsperspektiv i den fælles landbrugspolitik og fokuserer på:

- at forbedre EU-landbrugets **konkurrenceevne** (gennem yderligere reformer af visse markedsordninger under den fælles landbrugspolitikens første søjle)
- at fremme et mere **markedsorienteret, bæredygtigt** landbrug (ved at koble de direkte betalinger til landbrugere (første søjle) fra produktionen og erstatte betalingerne med én enkelt betaling pr. bedrift, der kædes sammen med strenge arealforvaltningsforpligtelser, der pålægges landbrugere som en del af nye krydsoverensstemmelseskrav for at undgå, at jord opgives som følge af frakoblingen)
- at **styrke landdistriktudviklingen** ved i den nuværende programmeringsperiode at indføre en række nye foranstaltninger for at fremme landbrugeres deltagelse i kvalitets ordninger, at opfylde Fællesskabets normer for fødevarer sikkerhed, dyrevelfærd, miljø- og arbejdsbetingelser og fremme dyrevelfærd udover standarder og i hele EU, og tillige ved at styrke allerede eksisterende foranstaltninger.

Kommissionen har med sit forsvar af denne pakke til reform af den fælles landbrugspolitik endnu en gang understreget tendensen på længere sigt til en yderligere styrkelse af den fælles landbrugspolitikens anden søjle hvad angår både finansiering og indhold.

Medlemsstaterne og regionerne opfordres derfor til ved midtvejsrevisionen af deres strukturfondsprogrammering at undersøge, om deres nuværende programmer for landdistriktudvikling og viften af foreslåede foranstaltninger er egnede til at hjælpe såvel landbrugere som andre aktører i landdistrikterne med at tilpasse sig ovennævnte nye langtidsperspektiv for landbruget. I denne forbindelse bør der lægges vægt på de sektorer, for hvilke forordningerne er ved at blive ændret. I visse særlig landbrugsafhængige områder kan der være behov for en styrkelse af landdistriktudviklingen, mens der i andre områder kan være større behov for at ændre rækkevidden/indholdet af de foreslåede foranstaltninger.

Endvidere har Kommissionen udarbejdet et udkast til “forordning om blokfritagelse” for statsstøtten til landbrugssektoren, som vil give medlemsstaterne mulighed for at yde statsstøtte til landbruget uden at indhente forhåndsgodkendelse fra Kommissionen. Kommissionen agter efter høring af medlemsstaterne og interesseorganisationer at gennemføre denne forordning fra og med januar 2004.

2.2. Fiskeri

Reformen af den fælles fiskeripolitik blev den 20. december 2002 bekræftet af Rådet, som vedtog tre nye forordninger vedrørende:

- bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne²³
- en EF-hasteforanstaltning for ophugning af fiskerfartøjer²⁴

²³ Forordning (EF) nr. 2371/2002 af 20.12.2002.

²⁴ Forordning (EF) nr. 2370/2002 af 20.12.2002.

- Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet²⁵.

De nye foranstaltninger trådte i kraft den 1. januar 2003. Forordningen om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne erstatter de grundbestemmelser, der har reguleret den fælles fiskeripolitik siden 1993:

- fiskeripolitikken orienteres mod en bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne på grundlag af forsvarlig videnskabelig rådgivning og under overholdelse af forsigtighedsprincippet. Der er vedtaget **en mere langsigtet politik** for forvaltning af fiskeriet, der indebærer vedtagelse af flerårige genopretningsplaner for bestande, der er uden for sikre biologiske grænser, og flerårige forvaltningsplaner for de øvrige bestande
- der er vedtaget **et enklere system** for at begrænse EF-flådens fiskerikapacitet. Systemet erstatter det tidligere system med flerårige udviklingsprogrammer (FUP). Ved det nye system tillægges medlemsstaterne større ansvar for opnåelsen af en bedre ligevægt mellem fiskerikapacitet og disponible ressourcer
- systemet suppleres af bestemmelser, der kan ledsage hasteforanstaltninger til beskyttelse af fiskeressourcerne eller de marine økosystemer, og som bl.a. omfatter støtte til midlertidigt aktivitetsophør.

Den nye forordning om oprettelse af en nødfond, der skal tilskynde til ophugning af fiskerfartøjer, supplerer det nye system. Forordningen indebærer en 20% forhøjelse af ophugningspræmierne for fartøjer, hvis fiskeriaktivitet som følge af vedtagelsen af en genopretningsplan er blevet reduceret med over 25%. Kommissionen vil vurdere omkostningerne ved denne nye fællesskabsforanstaltning, når den har modtaget ansøgningerne fra medlemsstaterne. Ifølge forordningens artikel 7 vil der dog for perioden 2004-2006 blive bevilget yderligere midler som led i den omprogrammering af strukturfondene, der vil finde sted i forbindelse med midtvejsrevisionen.

Hvad angår de nye foranstaltninger vedrørende Fællesskabets strukturindsats på fiskeriområdet skal nævnes følgende:

- støtten til fornyelse af fiskerflåden og til eksport af fiskerfartøjer, herunder den støtte, der ydes for at fremme oprettelsen af blandede selskaber på fiskeriområdet, vil kun blive ydet i endnu to år (2003 og 2004) og vil være begrænset til de medlemsstater, der har opfyldt deres samlede kapacitetsmål i henhold til FUP IV. Støtten vil endvidere være underlagt forskellige betingelser, navnlig vedrørende størrelsen af fartøjerne
- støtten til modernisering af flåden vil ligeledes blive underlagt forskellige betingelser, som bl.a. tager sigte på at forbedre sikkerheden og arbejdsforholdene om bord, fremme en mere selektiv fiskeriindsats samt forbedre produktkvaliteten
- støtten til midlertidigt aktivitetsophør som følge af uforudsigelige begivenheder opretholdes, men er fortsat underlagt strenge begrænsninger bl.a. med hensyn til størrelsen af de samlede bevillinger, der kan ydes til dette formål.

²⁵

Forordning (EF) nr. 2369/2002 af 20.12.2002 om ændring af forordning (EF) nr. 2792/1999.

Begrænsningerne kan dog ophæves, hvis der samtidig gennemføres en ophugningsplan

- de socioøkonomiske foranstaltninger til fordel for omskoling af fiskere udvides for at gøre det muligt for fiskerne at diversificere deres aktiviteter samtidig med, at de fortsætter med fiskeri som deltidsbeskæftigelse.

Handlingsplanen til **afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser** af omstruktureringen af fiskeriet i EU²⁶, der er vedtaget af Kommissionen, viser, at de medlemsstater og regioner, hvis flåder vil blive mest berørt af vedtagelsen af genopretningsplanerne og de flerårige forvaltningsplaner, som følge af strukturændringerne og de voksende behov skabt af ophugningsplanerne og de socioøkonomiske ledsageforanstaltninger, vil kunne udnytte midtvejsrevisionen til at omprogrammere de af strukturfondene medfinansierede aktioner.

2.3. Energi

Direktiv 2001/77/EF om fremme af produktion af elektricitet fra **vedvarende energikilder** inden for det indre marked for elektricitet blev vedtaget den 27. oktober 2001²⁷. I direktivet er der fastsat et vejledende gennemsnitligt mål på 22% for vedvarende energikilders andel af bruttoenergiforbruget i 2010.

Endvidere vedtog Europa-Parlamentet og Rådet den 16. december 2002 direktiv 2002/91/EF²⁸ om **bygningers energimæssige ydeevne**. Direktivet tager sigte på at reducere efterspørgslen efter energi til opvarmning, afkøling og belysning i private ejendomme og erhvervsjendomme med indtil 20% inden 2010 gennem foranstaltninger til effektivisering af energiudnyttelsen og integrering af vedvarende energikilder. Direktivet finder anvendelse på såvel nye som eksisterende bygninger, men sidstnævnte bygninger stiller dog krav om en betydelig merfinansiering bl.a. til byfornyelse.

Endelig har Europa-Parlamentet og Rådet indgået en uformel aftale om et kommissionsforslag om fremme af anvendelsen af biobrændstoffer til transport. Direktiv 2003/30/EK, vedtaget den 8. maj 2003, har som vejledende mål, at biobrændstoffers andel af den samlede mængde brændstoffer til vejtransport, der sælges i medlemsstaterne, i 2010 skal udgøre 5,75%.

Strukturfondene kan bidrage til opnåelse af dette mål.

2.4. Konkurrence

På dette område er der fem punkter, der især skal tages stilling til i forbindelse med midtvejsrevisionen:

- Ændring af retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte²⁹

²⁶ Dokument KOM(2002) 600 af 6.11.2002.

²⁷ EFT L 283 af 27.10.2001, s. 33.

²⁸ EFT L 1 af 4.1.2003, s. 65.

²⁹ EFT C 258/5 af 9.9.2000.

Ændringen har smidiggjort anvendelsen af ovennævnte retningslinjer på regionerne i den yderste periferi. Både i de regioner i den yderste periferi, der er omfattet af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), og de regioner i den yderste periferi, der er omfattet af undtagelsen i artikel 87, stk. 3, litra c), kan der nu ydes driftsstøtte, der ikke er degressiv og ikke er tidsmæssigt begrænset, til kompensation for meromkostningerne ved udøvelse af økonomiske aktiviteter på grund af de i traktatens artikel 299, stk. 2, nævnte faktorer, når de er vedvarende og kumulative og alvorligt hæmmer disse regioners udvikling (fjern beliggenhed, status som øsamfund, lille areal, vanskelige topografiske og klimatiske forhold, økonomisk afhængighed af nogle få produkter). Det skal dog kunne dokumenteres, at støtten bidrager til den regionale udvikling og i øvrigt opfylder kriterierne, ligesom dens størrelse skal være proportional med de meromkostninger, den skal kompensere for.

– EF-rammebestemmelser for statsstøtte til miljøbeskyttelse³⁰

De nye rammebestemmelser, der afløser rammebestemmelserne fra 1994, der er udløbet, tager hensyn til den udvikling i miljøforanstaltningernes karakter, der er sket både på initiativ af medlemsstaterne og af Fællesskabet og på verdensplan, ikke mindst efter vedtagelsen af Kyoto-protokollen. Som noget ny i forhold til de tidligere rammebestemmelser vedrører de nye bestemmelser især støtte på energiområdet (energispareforanstaltninger, kombineret kraftvarmeproduktion og vedvarende energikilder). Endelig fastholder de nye rammebestemmelser en positiv særbehandling af støttede regioner i form af en bonus til virksomheder etableret i disse regioner.

– Statsstøtte og risikovillig kapital³¹

De gældende statsstøtteregler var ikke tilpasset de typer foranstaltninger, der var truffet af medlemsstaternes myndigheder for at stimulere udvidelsen af markederne for risikovillig kapital. I denne meddelelse redegøres der derfor for, hvordan Kommissionen i medfør af statsstøttereglerne vil anvende foranstaltningerne til fremme af adgangen til risikovillig kapital. For at fremme denne adgang kan de offentlige myndigheder vedtage en række forskellige foranstaltninger, der ikke udgør statsstøtte. Men når et offentligt indgreb udgør statsstøtte, vil Kommissionen sikre sig, at de pågældende foranstaltninger afhjælper en anerkendt markedsfejl. Denne betingelse formodes opfyldt, når der er tale om mindre transaktioner (maksimalt 500 000 EUR eller 750 000 EUR i de regioner, der er berettiget til støtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), og 1 000 000 EUR i de regioner, der er berettiget til støtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). Hvis betingelsen om markedsfejl er opfyldt, vil Kommissionen vurdere foranstaltningen ud fra en række kriterier, bl.a. størrelsen af de virksomheder, der er omfattet af foranstaltningen (fortrinsvis små virksomheder i opstart- eller ekspansionsfasen), tilstedeværelsen af beskyttelsesforanstaltninger, der gør det muligt at formindske konkurrencefordrejningen mellem investorer, og investeringsbeslutningernes rentabilitet (idet det bl.a. undersøges, om foranstaltningen forudsætter et betydeligt bidrag fra private investorer).

³⁰ EFT C 37/3 af 3.2.2001.

³¹ EFT C 235/3 af 21.8.2001.

- Multisektorale rammebestemmelser for regionalstøtte til store investeringsprojekter³²

Med henblik på forenkling indebærer de nye rammebestemmelser dels en revision af de forskellige sektorbestemmelser vedrørende motorkøretøjer, syntetiske fibre og stålindustrien, dels en meget stor reduktion af antallet af projekter, der skal anmeldes, ved at indføre et automatisk system til bestemmelse af støtteintensiteten.

Det nye system sænker endvidere støtteniveauerne efter en skala, der er baseret på investeringens størrelse. I henhold til de nye rammebestemmelser vil den reelle støtteintensitet for et stort projekt automatisk kunne beregnes efter en faldende skala, der svarer til et system med progressive skattesatser, idet de forudfastlagte maksimale støtteintensiteter gradvis reduceres for hver ny investeringstranche. Medlemsstaterne er dog forpligtet til at anmelde de tilfælde, hvor den påtænkte støtte overstiger det maksimale beløb, der kan ydes et investeringsprojekt til 100 mio. EUR. Der kan ikke ydes støtte til sådanne projekter, såfremt den støttemodtagende virksomhed i kraft af støtten ville øge sin produktionskapacitet til et niveau, der overstiger 5% af markedet, eller få en markedsandel på over 25%. De nye rammebestemmelser anerkender dog også, at store investeringsprojekter faktisk kan bidrage til regionaludviklingen. Derfor indføres der en samhørighedspræmie, der ydes til store projekter, der medfinansieres af EF's strukturfonde. For disse projekter vil den tilladte støtteintensitet beregnet efter ovennævnte skala blive multipliceret med en koefficient på 1,15. Det nye system tager således hensyn til den merværdi, disse store medfinansierede projekter tilfører Fællesskabets økonomiske og sociale samhørighed. Modellen gør det muligt at forene målet om en reduktion af de former for statsstøtte, der medfører de alvorligste fordrejninger, med de samhørighedsmål, der er fastsat i traktaten.

- Kommissionens forordning (EF) nr. 2204/2002 af 12. december 2002 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte til beskæftigelse³³

Ved denne forordning indføres et system, der for en række kategorier fritager støtte indtil et bestemt loft til jobskabelse og støtte til ansættelse af dårligt stillede eller handicappede arbejdstagere, hvilket betyder, at medlemsstaterne ikke længere skal have støtten forhåndsgodkendt af Kommissionen. Endvidere fastlægger forordningen kriterier for vurdering af anden støtte som f.eks. støtte til bevarelse af eksisterende arbejdspladser eller til omlægning af midlertidige eller tidsbegrænsede ansættelseskontrakter til kontrakter uden tidsbegrænsning, men denne type støtte skal fortsat anmeldes til Kommissionen.

Ifølge den nye forordning kan medlemsstaterne yde en tillægsstøtte til ansættelse af langtidsledige og andre dårligt stillede arbejdstagere på indtil 50% af de årlige lønomkostninger og obligatoriske socialsikringsbidrag. Medlemsstaterne må dække indtil 60% af sådanne omkostninger ved ansættelse af handicappede arbejdstagere. Det skal bemærkes, at støtteintensiteten i forbindelse med støtte til skabelse af nettoarbejdspladser forhøjes, når den støttede beskæftigelse er lokaliseret i en støttet region.

³² EFT C 70/8 af 19.3.2002.

³³ EFT L 337/3 af 13.12.2002.

2.5. Forskning og udvikling

Mulighederne i det sjette rammeprogram bør udnyttes, idet der i forbindelse med midtvejsrevisionen bør indføres **supplerende finansiering** eller direkte medfinansiering for forskningsvirksomheder i mål 1-regionerne. Herved kan der skabes synergi med de F&U-aktiviteter, der gennemføres inden for rammerne af de nye instrumenter i det sjette rammeprogram (især ekspertisenetværk og integrerede projekter på de syv prioriterede områder). Især kan organisationer i mål 1-regioner, og hvis deltagelse i projekter er blevet positivt evalueret, modtage en bonus fra strukturfondene, der er i overensstemmelse med Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 og lovgivningen om statsstøtte³⁴.

Endelig bør der skabes yderligere synergi med rammeprogrammets aktioner vedrørende struktureringen af det europæiske forskningsrum, især hvad angår F&U-infrastrukturer, nyskabende aktiviteter, aktiviteter i forbindelse med SMV'er (kooperativ og kollektiv forskning), regional fremsynethed samt aktioner rettet mod forskermobilitet. Endvidere bør de regionale myndigheder udnytte mulighederne i ERA-NET-ordningen³⁵, som er udformet på en sådan måde, at den støtter samordningen og den gensidige åbning af forskningspolitikkerne på regionalt, nationalt og europæisk plan.

3. FÆLLESSKABSPOLITIKKER, DER ER VED AT BLIVE ÆNDRET

Følgende ændringer af visse sektorpolitikker vil have konsekvenser for strukturfondsprogrammerne:

3.1. Transeuropæiske energinet

Kommissionen fremsatte den 20. december 2001 et forslag til en handlingsplan, der har til formål at fjerne overbelastningen og flaskehalsene i EU's **el- og gasdistribution**. Handlingsplanen skal gøre det muligt at opnå et mere velfungerende indre marked og samtidig sikre forsyningsikkerheden for forbrugerne og reducere forskellene mellem de forskellige regioner på dette område.

Handlingsplanens højeste prioritet er at etablere og/eller styrke de grænseoverskridende forbindelser mellem de nationale net. Såvel de nationale myndigheder som Fællesskabets finansielle instrumenter, herunder naturligvis strukturfondene, skal fremme investeringerne i de 12 prioriterede projekter, der vedrører de transeuropæiske energinet. Endvidere har Kommissionen foreslået at hæve den maksimale statsstøttesats til 20% af de støtteberettigede omkostninger, hvilket formentlig vil medføre ændringer af interventioner, der gennemføres i de regioner, hvor disse prioriterede projekter realiseres.

i øvrigt har Kommissionen i marts 2001 foreslået nye foranstaltninger til liberalisering af EU's gas- og elmarkeder inden 2007. Med henblik herpå har Kommissionen ændret direktiverne vedrørende det indre gas- og elmarked og foreslået følgende tidsplan:

³⁴ Jf. afgørelse nr. 1513/2002/EF af 27.06.2002 om det sjette rammeprogram, EFT L 232/1 af 29.08.02, bilag III.

³⁵ <http://europa.eu.int/comm/research/fp6/era-net.html>

2003: Alle ikke-private kunder kan frit vælge elleverandør

2004: Alle ikke-private kunder kan frit vælge gasleverandør

2007: Alle forbrugere kan uden undtagelse frit vælge deres gas- og elleverandør.

Midtvejsrevisionen vil som led i den gradvise liberalisering af markederne gøre det muligt at yde en del af strukturfondsstøtten til prioriterede projekter, der vedrører de transeuropæiske energinet, under hensyntagen til forhøjelsen af den maksimale statsstøttesats.

3.2. Transportpolitik

Kommissionen har i sin hvidbog om "den europæiske transportpolitik frem til 2010 – De svære valg" fra september 2001 foreslået en række foranstaltninger med henblik på at genskabe ligevægten mellem transportformer, fjerne flaskehalse og forbedre transportkvaliteten til fordel for brugerne.

I denne forbindelse har Kommissionen iværksat en **revision af retningslinjerne for det transeuropæiske net**, som forventes at føre til fremlæggelse af et forslag baseret på arbejdet i en gruppe på højt niveau bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og kandidatlandene og med Karel Van Miert som formand. Resultaterne af gruppens arbejde blev offentliggjort den 30. juni 2003³⁶. Kommissionen vil nu foretage en detaljeret undersøgelse af virkningerne af det anbefalede program, og til efteråret vil den foreslå en revision af afgørelsen om retningslinjerne for udviklingen af det transeuropæiske transportnet.

Denne revision vil gøre det muligt at målrette indsatsen mod projekter, der kan tilføre EU større merværdi, og som kan fremme den intermodale transport på hovedtrafikakserne. Herved skulle det være muligt at tilgodese de infrastrukturer, der reelt kan fremme overgangen fra vejgodstransport til jernbane-, flod- og søtransport samt udviklingen af det transeuropæiske net for højhastighedstog til personbefordring samt forbindelserne mellem disse jernbanelinjer og lufthavnene.

Strukturfondene vil tilstræbe dels at tilpasse deres indsats til denne ændring af de transportpolitiske prioriteringer³⁷, dels at forbedre **de sekundære net og disses tilslutninger** til hovedakserne på det transeuropæiske transportnet, som vil blive identificeret i de fremtidige retningslinjer.

Kommissionen har endvidere iværksat en samlet gennemgang af finansieringen af det transeuropæiske net. Formålet er dels at effektivisere og øge **samordningen mellem de forskellige fællesskabskilder** til finansiering, dels at undersøge levedygtigheden af nye retlige og finansielle instrumenter bl.a. med henblik på at tilskynde til etablering af **offentlige/private partnerskaber**. Kommissionen forventes i nær fremtid at fremlægge en meddelelse herom.

Kommissionen tilstræber at føre en transportpolitik, der er både brugervenlig og bæredygtig, og har derfor foreslået et direktiv om forbedring af **sikkerheden i meget**

³⁶ http://europa.eu.int/comm/ten/transport/revision/hlg_en.htm

³⁷ SEC(2003) 813/2 of 8.07.2003 : "An initiative for growth : investing in Trans European Networks and major R & D projects"

lange vejttunneller. Kommissionen vil tillige fremme andre foranstaltninger til forbedring af vejsikkerheden (indførelse af nye teknologier og reguleringer). For at øge transportkvaliteten er det endvidere nødvendigt at reducere generne ved **bytransport** ved at fremme den kollektive transport samt nye transportformer. Formålet er at udvikle en kollektiv transport af høj kvalitet og fremme god praksis. Endvidere skal der ifølge Kommissionens strategi træffes supplerende foranstaltninger til fremme af alternative energiformer og indførelse af erstatningsbrændstoffer.

Kommissionen har til hensigt at fremme følgende aktioner:

- støtte til pionerbyer og –regioner for at indføre integrerede transportmodeller ledsaget af “pakker” af nyskabende foranstaltninger
- større udbredelse af ikke-forurenende køretøjer, der anvender erstatningsbrændstof
- indførelse af kollektive transportsystemer, som er tilgængelige for alle brugere (også bevægelseshæmmede), ved at forbedre jernbanebetjeningen af byer og regioner samt infrastrukturforvaltningen
- identificering af god praksis vedrørende bytransportsystemer og formidling af information herom.

Ændringer af strukturfondsprogrammerne kan således også overvejes på dette område.

4. EFFEKTIVISERING AF GENNEMFØRELSEN AF STRUKTURFONDSINTERVENTIONERNE

4.1. Forenklingens følger for midtvejsrevisionen

Midtvejsrevisionen giver mulighed for i overensstemmelse med den for nyligt vedtagne kommissionsmeddelelse³⁸ at forenkle gennemførelsen af strukturfondsinterventionerne, bl.a. ved at indføre proportionalitetsprincippet.

Hvad angår forenklingen af programforvaltningen kan programmeringsdokumenterne (operationelle programmer og enhedsprogrammeringsdokumenter) gøres mindre detaljerede, således at de ikke overlapper programtillægget, der normalt indeholder tilstrækkelige oplysninger. Fordelen ved at gøre dokumenterne mindre omfattende er især, at der kommer færre anmodninger om ændringer på områder, der normalt ikke har deres plads i programmerne, men kun i programtillæggene.

Da midtvejsrevisionen fokuserer på interventionen/programmeringsdokumentet, vil Kommissionen sikre konsekvensen på alle niveauer, dvs. konsekvensen mellem strukturfondene, mellem medlemsstaterne og mellem interventionsformerne. Når det af hensyn til en forsvarlig forvaltning, herunder økonomisk forvaltning, overvejes at ændre en kommissionsbeslutning eller indføre foranstaltninger eller instrumenter, der

³⁸ Meddelelse om “forenkling, præcisering, koordinering og fleksibilitet vedrørende forvaltning af strukturpolitikkerne 2000-2006” af 25 april 2003.

gør det lettere at nå de strategiske mål for interventionen og for den relevante fællesskabspolitik, skal det således sikres, at de offentlige finansielle forpligtelser på nationalt plan og fællesskabsplan fastholdes, uden at bestemmelserne om strukturfondenes finansforvaltning herved tilsidesættes.

Kommissionen og forvaltningsmyndighederne vil tage hensyn til de foreløbige resultater af midtvejsevalueringen (de første af disse forelå i juni 2003), når de forbereder midtvejsrevisionen. Kommissionens tjenestegrene bør under ingen omstændigheder sætte programændringer i gang internt, før den endelige evalueringsrapport for den pågældende intervention officielt er modtaget og bedømt af Kommissionen. Interventionerne vil kun blive ændret en gang for at tage hensyn til fordelingen af resultatreserven og midtvejsevalueringen.

4.2. Offentligt/privat partnerskab

Ved midtvejsrevisionen vil Kommissionen tilskynde til i videst muligt omfang at etablere offentlige/private partnerskaber med henblik på gennemførelsen af strukturfondsinterventionerne.

Offentlige/private partnerskaber (OPP) kan især anbefales i forbindelse med TEN-transportprojekter, hvis gennemførelse herved vil kunne fremskyndes.

Kommissionen har for at udnytte erfaringerne med de OPP-aftaler, der er finansieret over bl.a. førtiltrædelsesinstrumentet (ISPA) og Samhørighedsfonden, udarbejdet ”**Guidelines for successful public private partnerships**”³⁹.

4.3. Finansiering af store projekter

I juli 2002 forelagde Kommissionen Komitéen for Udvikling og Omstilling i Regionerne et notat om forenkling, gennemsigtighed og sammenhæng i evalueringen af store projekter, som den havde udarbejdet i tæt samarbejde med medlemsstaterne. I notatet fastlægges fire grundregler for beregningen af Fællesskabets medfinansiering i forbindelse med offentlige infrastrukturprojekter, der støttes af EFRU, Samhørighedsfonden og ISPA. Reglerne er følgende:

- Der skal anvendes en **finansiell diskonteringsats** på højst 6% i faste priser (eventuelt forhøjet til 8% for visse projekter). Den støttemodtagende medlemsstat skal være konsekvent i valget af økonomisk diskonteringsats
- Ingen **hensættelser til imødegåelse af usikkerheder**, eller kun hensættelser beregnet ud fra de støtteberettigede omkostninger, og ikke ud fra de samlede omkostninger (beregningsgrundlag for fællesskabsstøttesatsen), dog højst 10% af de samlede omkostninger eksklusive hensættelser
- I visse behørigt begrundede tilfælde mulighed for at fravige en stringent differensmetode⁴⁰ ved den finansielle analyse, idet der i så fald skal tages hensyn til den **saldoen udtrykt i historiske kostpriser** beregnet ud fra endnu ikke tilbagebetalte lån

³⁹ Tilgængelig på Inforegions websted: http://europa.eu.int/comm/regional_policy

⁴⁰ Forskelle i indtægter og udgifter mellem scenariet med projektet og scenariet uden projektet.

- For projekter vedrørende bortskaffelse og håndtering af affald anvendes den **modificerede ”financing gap”-metode**, som gør det lettere at håndhæve princippet om, at forureneren betaler.

Disse regler gælder for begge de finansielle analysemetoder, der er vist i “Guide to cost-benefit analysis of investment projects”⁴¹.

Når reglerne bliver gennemført, hvilket som aftalt skal ske primo 2003, vil det forbedre fællesskabsstøttens løftestangeffekt, sikre en bedre balance mellem fællesskabsstøtten og de nationale finansieringskilder og fremme anvendelsen af princippet om, at forureneren betaler. For visse medlemsstater vil dette medføre en ændring af interventionssatsen for store miljøprojekter i forhold til den hidtidige situation. Dette bør der tages hensyn til ved midtvejsrevisionen.

⁴¹ Vejledningen kan findes på følgende adresse:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/guide_en.htm